

ДЕРЖЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ УТИЛІЗАЦІЇ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

Концепція

законодавчих змін

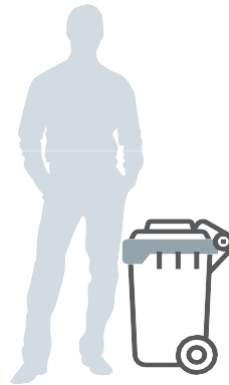

ІСНУЮЧИЙ СТАН ПОВОДЖЕННЯ З ТПВ

Існуючий стан поводження з ТПВ

Щорічно
в Україні
генерується:

300-350 кг

побутових відходів (ПВ)
продукує одна людина в Україні

10

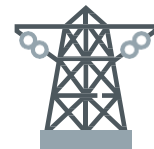
МЛН. ТОН

побутових відходів
вивозиться
на полігони в Україні

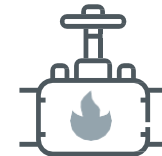
3,5 млн. Гкал
теплової енергії

=

1,2 млрд.
кВт*год
електроенергії

еквівалент

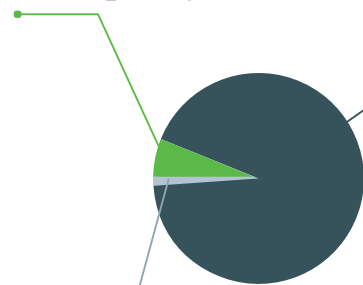
ДО 1
МЛРД. М³
ГАЗУ

Україна*

4,2%

ПВ
відсортовуються

2,5%

використовується
для виробництва
теплової енергії

93,3%

ТПВ вивозиться на
сміттєзвалища

5 434

сміттєзвалища

30 184

несанкціоновані
сміттєзвалища

Σ

12 ТИС. га

сміттєзвалищ

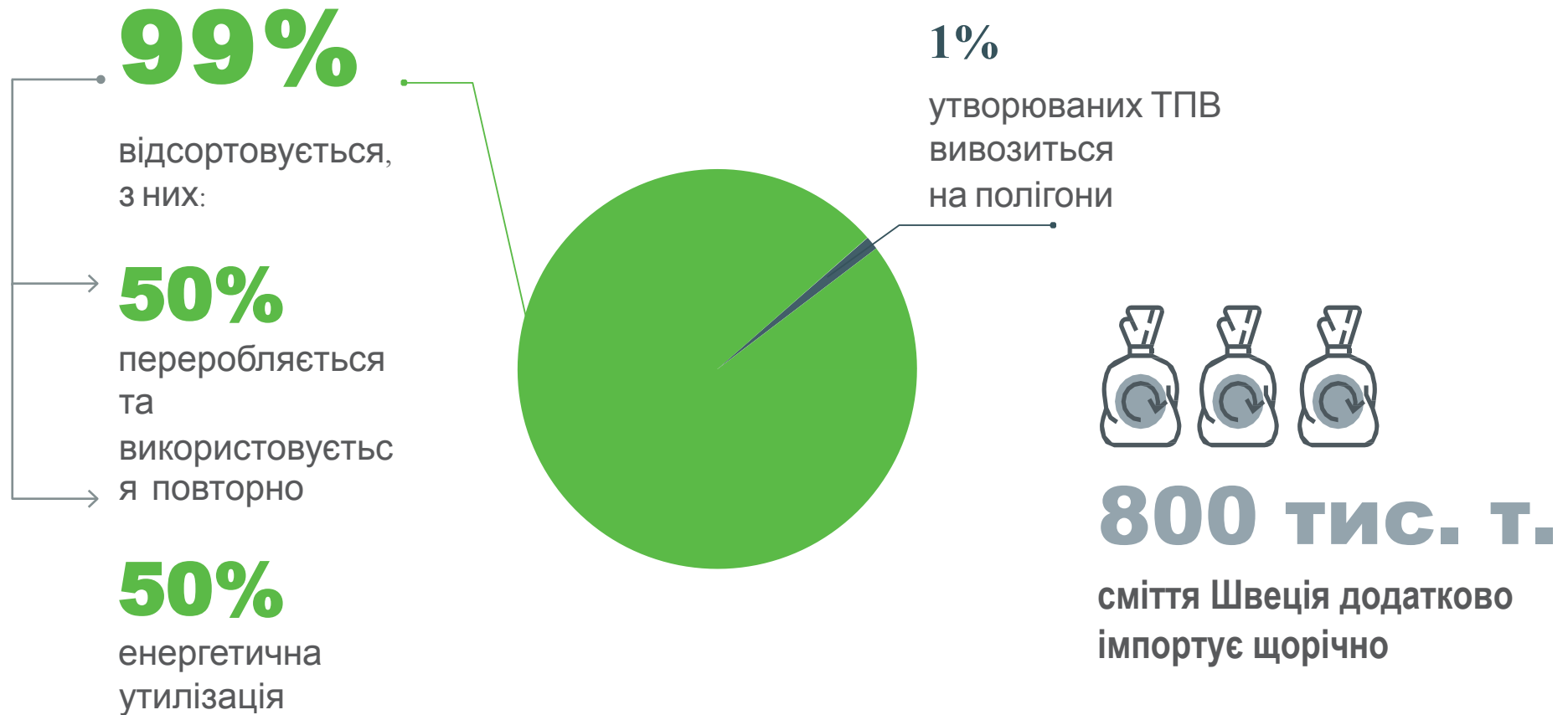
більше ніж м. Вінниця**

* За даними Звіту Мінрегіону за 2017 рік

** Площа м. Вінниці 11,3тисячі га

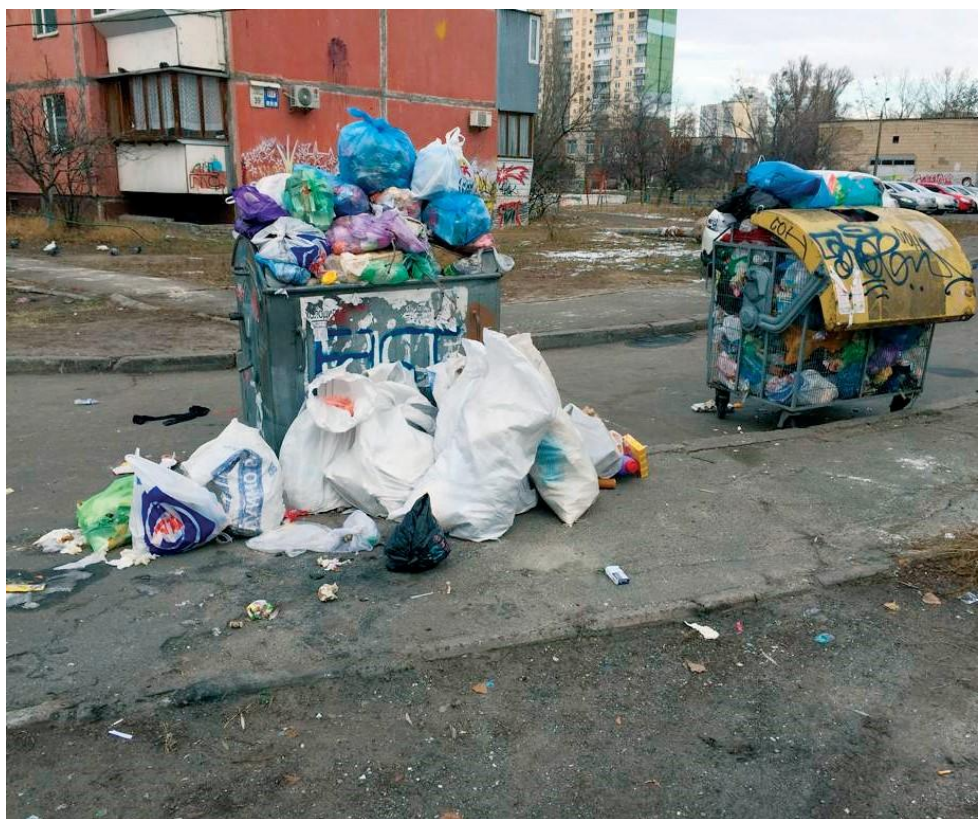
Для порівняння Швеція

ПРИЧИНИ ВІДСУТНОСТІ ЗАВОДІВ З ЕНЕРГЕТИЧНОЇ УТИЛІЗАЦІЇ ТПВ

Сучасний стан збору відходів

Причини виникнення ситуації

8

Дешево захоронення

Захоронення відходів залишається **найдешевшим** з усіх видів поводження з ТПВ.

Неналежний контроль

Контролюючі та правоохоронні органи **не спроможні** притягати до відповідальності за влаштування незаконних сміттєзвалищ.

Мінімальна відповідальність

Відповідальність за захоронення відходів на несанкціонованих звалищах **мінімальна**.

Інвестори не зацікавлені

Для потенційних інвесторів не існує ані стимулів, ані достатніх гарантій, щоб вкладати кошти в створення заводів з енергетичної утилізації.

На сьогодні згідно ухваленого закону про житлово-комунальні послуги:

1

Відсутня можливість надати гарантії постачання певного **обсягу відходів** на переробку з боку органів місцевого самоврядування. Контракти на переробку укладаються між перевізником та переробником, і є приватними господарськими відносинами.

2

Відсутні механізми укладення довгострокових контрактів та гарантування повернення інвестицій. Приватний перевізник може збанкрутувати, відмовитись від надання послуг, що призведе до припинення замовлення ним послуг з переробки.

3

Попри те, що інвестиції в сміттєпереробні підприємства здебільшого здійснюються в іноземній валюті (обладнання, технології та програмне забезпечення необхідно закуповувати за кордоном, в Україні відсутні), не передбачено жодних **механізмів зменшення валютних ризиків** для інвестора.

Тарифи

Відсутній прозорий механізм встановлення тарифів на переробку:

- Новим законом про житлово-комунальні послуги передбачений лише загальний тариф на поводження з відходами. При цьому невідомо, як буде розраховуватись оплата за переробку як компонент поводження (gate fee).
- Існуючий на сьогоднішній день порядок формування тарифу (калькуляція витрат

і встановлений відсоток прибутковості), не гарантує стабільного джерела отримання доходів, оскільки вартість складових тарифу (ціни на енергоносії, паливо, робочу силу) перманентно зростає, а індексувати тариф автоматично неможливо. Відтак проекти будівництва сміттєпереробних комплексів втрачають інвестиційну привабливість.

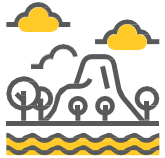
Використання палива

Не врегульоване законодавчо питання використання палива, виготовленого з твердих побутових відходів (SRF/RDF) як одного з потенційних джерел енергії (законодавством врегульоване лише використання енергії з біомаси).

Причини виникнення ситуації

11

Екологічна безпека

Значний супротив створенню переробних підприємств з боку екологічних ГО та місцевих громад з огляду на недостатні законодавчі вимоги щодо екологічної безпеки підприємств з енергетичної утилізації відходів.

Культура суспільства

Культура та умови для сортування відходів відсутні. Вторинна сировина здебільшого потрапляє на сміттєзвалища замість переробки. В той самий час Україна імпортує вторсировину з інших країн.

Місцева влада

Місцева влада позбавлена на рівні законодавства повноважень з управління відходами. Вони обмежуються вибором перевізника та затвердженням тарифу для нього. Сортування, переробка та захоронення відходів залишаються поза впливом органів місцевого самоврядування.

НАША МЕТА

Створити умови для максимально ефективного їх використання з енергетичної, екологічної та економічної точок зору. Кожен вид відходів у складі побутових має перероблятися за технологією, що забезпечує максимально екологічне та ефективне їх використання.

ЩО ПОТРІБНО
ЗМІНИТИ?

Що потрібно змінити?

1

Перетворити захоронення на економічно найменш вигідний варіант поводження з відходами

2

Створити систему необхідних гарантій та стимулів для залучення приватного капіталу у сферу енергетичної утилізації відходів

3

Закріпити на законодавчому рівні чітку систему екологічних вимог до підприємств сміттєпереробної галузі

4

Встановити чіткі правила тарифоутворення для послуг з енергетичної утилізації відходів (gate fee)

5

Налагодити адекватну систему адміністрування поводження з відходами на муніципальному рівні, розширити повноваження місцевих органів самоврядування

Що потрібно змінити?

15

1

Завдання

Перетворити захоронення на економічно найменш вигідний варіант поводження з відходами.

Відповідальність

Підвищити відповідальність за захоронення відходів у невстановлених місцях.

Контроль

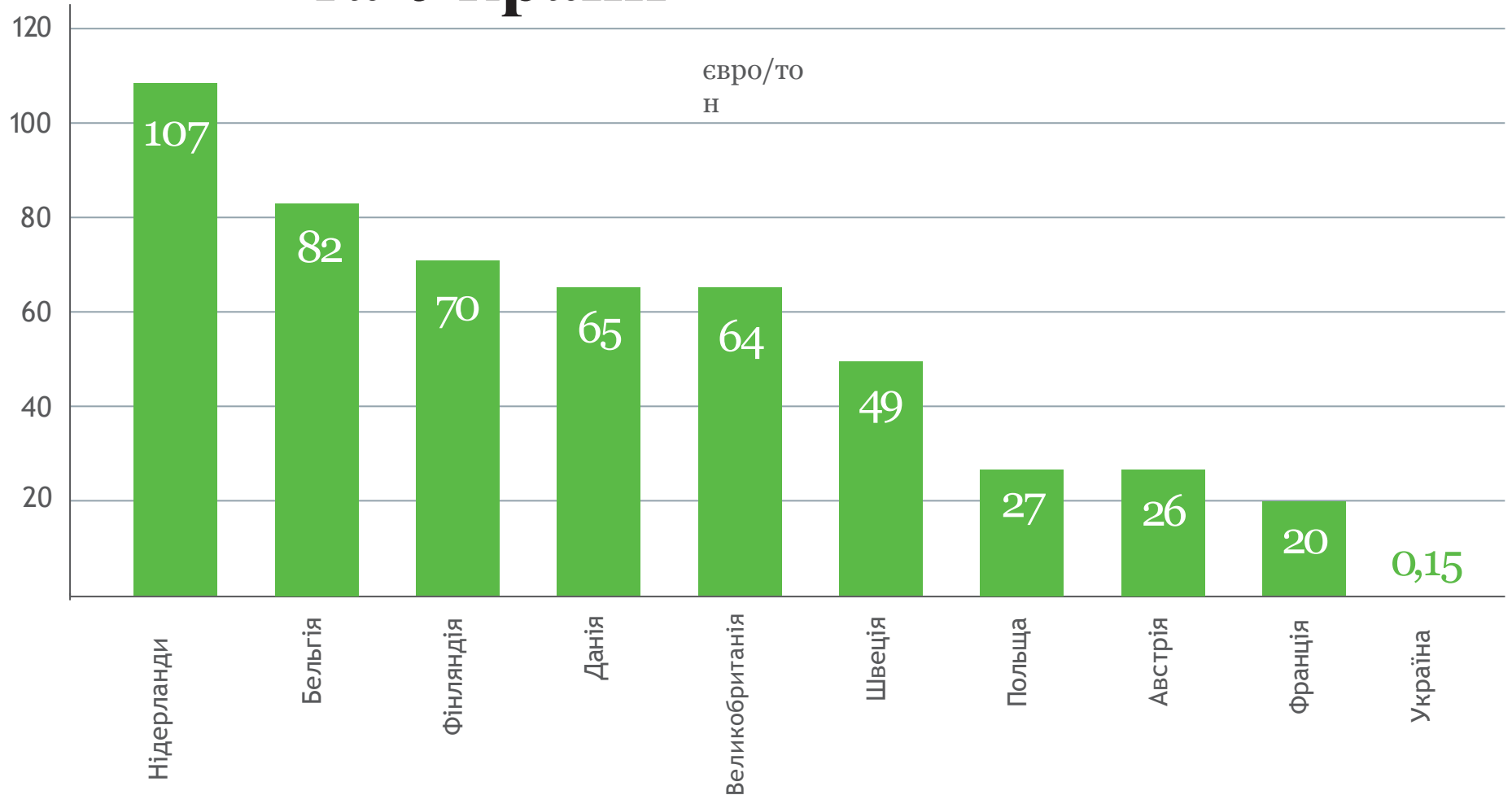
Посилити повноваження контролюючих та правоохоронних органів.

Податок

Поступово підвищити податок на захоронення відходів.

Ставка податку на захоронення ТПВ в країнах ЄС та Україні

2

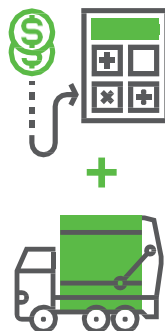
завдання

Створити систему необхідних гарантій та стимулів для залучення приватного капіталу у сферу переробки відходів.

Договори

Надати можливість органам місцевого самоврядування укласти довгострокові (на строк до 49 років) договори з переможцями конкурсів з переробки ТПВ.

Гарантії

Протягом строку дії договору орган місцевого самоврядування має гарантувати підприємству-переробнику постачання встановлених договором обсягів ТПВ та сплату встановленого тарифу на переробку.

3

завдання

Закріпити на законодавчому рівні чітку систему екологічних вимог до підприємств сміттєпереробної галузі.

Сортування

Обов'язкове попереднє сортування відходів з максимальним відбором вторсировини (ресурсоцінних матеріалів) в ході механіко-біологічної обробки або перед термічною обробкою.

Європейські вимоги до викидів

Повноцінно імплементувати вимоги директиви ЄС щодо промислових викидів в атмосферу в національне законодавство.

Європейські вимоги до спалювання

У разі застосування термічної обробки встановити обов'язкову вимогу дотримання температури згорання на рівні не меншому за 850°C протягом щонайменше 2-х секунд, що забезпечує розкладання фуранів та діоксинів (найбільш канцерогенні речовини). Вимоги передбачені законодавством ЄС.

Очистка газів

Передбачити обов'язкову 3-ступеневу систему очистки газів.

4

Завдання

Встановити чіткі правила тарифоутворення для послуг з перероблення відходів.

Вартість

Вартість перероблення ТПВ встановлюються НКРЕКП на довгостроковий період із застосуванням принципів стимулюючого тарифоутворення.

Індексація цін

Передбачається прозорий механізм індексації ціни (прив'язку до індексу споживчих цін, курсу валюти тощо).

5

завдання

Налагодити адекватну систему адміністрування поводження з відходами на муніципальному рівні, розширити повноваження місцевих органів самоврядування.

Право власності

Закріпити законодавчо право власності на ТПВ за органами місцевого самоврядування.

Єдиний оператор (ЄО)

Надати право органам місцевого самоврядування призначати з-поміж комунальних підприємств чи відбирати на конкурсних засадах підприємство — єдиного оператора поводження з ТПВ (далі — ЄО).

ЄО має забезпечувати координацію процесів та операцій в сфері поводження з побутовими відходами на рівні відповідної адміністративно-територіальної одиниці, контролювати якість надання послуг відповідними суб'єктами населенню.

Права ЄО

Надати право ЄО укладати договори:

- на надання послуг з вивезення, сортування, перероблення, захоронення та здійснення інших операцій з відходами з відповідними суб'єктами
- на поводження з відходами (у формі договорів приєднання) з населенням.

Що потрібно змінити?

21

5

Завдання

Налагодити адекватну систему адміністрування поводження з відходами на муніципальному рівні, розширити повноваження місцевих органів самоврядування.

Сформований тариф

Закріпити, що послуги з поводження надаються споживачу за сформованим тарифом (тариф на послуги з вивезення + перероблення + захоронення + економічно обґрунтовані витрати єдиного оператора).

Конкурс

Надати повноваження органам місцевого самоврядування проводити конкурс на визначення суб'єкта господарювання, що буде здійснювати перероблення побутових відходів.

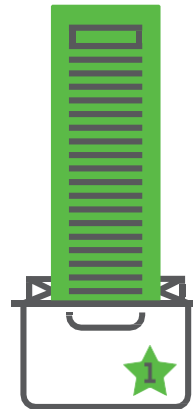
5

завдання

Налагодити адекватну систему адміністрування поводження з відходами на муніципальному рівні, розширити повноваження місцевих органів самоврядування.

- Порядок проведення конкурсу на перероблення твердих побутових відходів має встановлюватися КМУ (Мінрегіон і Держенергоефективності).
- Компанія-переможець має укласти договір з єдиним оператором. Договір має бути довгостроковим та гарантувати надходження на переробку певних обсягів відходів впродовж певного періоду. В протилежному випадку мають бути встановлені штрафні санкції для муніципалітетів.
- Конкурс може проводитися та договір з переможцем може укладатися як на надання послуг з вже існуючим підприємством- переробником, так і на проектування, будівництво та/або подальшу експлуатацію нового сміттєпереробного об'єкту та надання відповідних послуг (DBO contract). Договором може бути також передбачена умова про передачу об'єкту у власність громади через 25-49 років від початку експлуатації об'єкту (BOT/DBOT).

Що потрібно змінити?

5

Завдання

Налагодити адекватну систему адміністрування поводження з відходами на муніципальному рівні, розширити повноваження місцевих органів самоврядування.

- Зберегти за органами місцевого самоврядування право визначати на конкурсних засадах підприємства-перевізників відходів. Перевізники, визнані переможцями, укладають відповідні договори з єдиним оператором.
- Встановити, що компанії-перевізники зобов'язані вивозити побутові відходи виключно на попередньо визначені об'єкти перероблення та місця остаточного видалення побутових відходів, перелік яких наводиться в додатку до відповідного договору і має відповідати схемі санітарної очистки населеного пункту.
- Встановити, що оплата послуг здійснюється тільки на підставі акту, що підтверджує доставку відходів до відповідного місця поводження.

Концепція ефективного поводження із відходами із подальшим виробництвом енергії

Запропонована модель розподілу повноважень

Взаємодія у сфері поводження з відходами

* визначається ОМС

ДЕРЖЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ

**ДЯКУЄМО
ЗА УВАГУ!**